

ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Στο Βυζάντιο όπως σε όλες οι μεσαιωνικές κοινωνίες, έτσι και σε αυτό η πλειοψηφία του πληθυσμού ήταν αγρότες. Έτσι η αυτοκρατορία εξαρτιόταν από την εργασία των εκατομμυρίων αγροτών. Επίσης ένα μεγάλο μέρος των βυζαντινών στρατιωτών ήταν αγρότες .

Οι αυτοκράτορες προσπάθησαν να προστατεύσουν τους μικροκτηματίες αγρότες από τους δυνατούς

Οι περισσότεροι αγρότες στο Βυζάντιο ζούσαν σε μικρά χωριά και ελάχιστοι σε απομονωμένα αγροτόσπιτα. Τα φτωχότερα σπίτια ενός τυπικού αγροτικού χωριού ήταν ισόγεια και αποτελούνταν από δύο ή τρία δωμάτια, με δάπεδο από πατημένο πηλόχωμα και αχυρένια στέγη. Οι πιο εύποροι χωρικοί ζούσαν σε διώροφα σπίτια, στα οποία το ισόγειο χρησίμευε σαν αποθήκη. Τα σπίτια αυτά είχαν επίσης στάβλους για τα ζώα και αρκετά διέθεταν μύλο για το άλεσμα του σιταριού. Γύρω από αυτά τα σπίτια υπήρχαν αμπελώνες, λαχανόκηποι, οπωρώνες και ελαιώνες. Στις εδαφικές ζώνες μεταξύ των διαφορετικών ιδιοκτησιών έσπερναν σιτάρι, κριθάρι, βρόμη ή σίκαλη. Πιο μακριά από το χωριό έβοσκαν τα κοπάδια των προβάτων, των αιγών και των βοοειδών.

Οι καλλιέργειες εξαρτιόνταν από τη θέση και την ποιότητα του εδάφους: Στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας και ιδιαίτερα στις τεράστιες φάρμες των μεγαλογαιοκτημόνων εκτρέφονταν ζώα, ενώ στις ποτιστικές και εύφορες περιοχές της Μικράς Ασίας καλλιεργούνταν το σιτάρι, τα αμπέλια και τις ελιές. Άλλες μορφές γεωργικής παραγωγής που έφτιαχναν την αλιεία που αποτέλεσε ένα σημαντικό τομέα της αγροτικής οικονομίας, καλλιέργησαν το λινάρι για την παραγωγή σχοινιού και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Καλλιέργησαν επίσης το βαμβάκι, αύξησαν την καλλιέργεια των δέντρων μουριάς για την παραγωγή του μεταξιού από μεταξοσκώληκες. Τέλος ανέπτυξαν και μελισσοκομία, για την παραγωγή του κεριού καθώς επίσης και του μελιού.

Οι αγρότες είχαν μια ποικίλη διατροφή. Το ψωμί ήταν το κυριότερο μέρος της διατροφής τους και συμπληρώνονταν από τις ελιές και το ελαιόλαδο, τα φασόλια, τα ψάρια, τα λαχανικά - όπως το λάχανο - τα κρεμμύδια, τα πράσα, τα καρότα, το σκόρδο, τα αγγούρια και τα κολοκύθια, διάφορα φρούτα συμπεριλαμβανομένων των μήλων, των αχλαδιών, των κερασιών και των δαμάσκημων, καθώς επίσης και του μελιού και των καρυδιών. Τα ζώα ήταν σημαντικά για την παραγωγή γάλακτος, τυριού και για το κρέας τους. Τα αυγά κότας ήταν επίσης σε μεγάλη εκτίμηση στη διατροφή τόσο του φτωχού αγρότη όσο και του αριστοκράτη.

Η αγροτική οικονομία επηρεάστηκε σημαντικά από την ανάγκη να συμμετέχει στα φορολογικά έσοδα της αυτοκρατορίας. Δεν προκαλεί καμία έκπληξη ότι όλοι οι Βυζαντινοί παραπονιούνταν για τη φορολογία. Όμως, το πιο βαρύ φορτίο φόρων το πλήρωναν οι βυζαντινοί αγρότες.

Η αδυναμία των μικροκαλλιεργητών να αποπληρώσουν τους φόρους και τα δάνεια χαρακτηρίζεται ως μια από τις κύριες αιτίες για την οικονομική καταστροφή τους. Έτσι έβαζαν ως εγγύηση τα χωράφια τους και αυξανόταν ο δανεισμός και η χρεοκοπία τους

Η θέση των μικρών αγροτών στο Βυζάντιο γίνονταν ακόμη χειρότερη σε περιόδους πολέμων, δύσκολες καιρικές συνθήκες και εξαιτίας της πίεσης των μεγαλογαιοκτημόνων. Αιώνες με τους αιώνες η γη από τα χέρια των μικρών αγροτών πέρασε στα χέρια των δυνατών και της εκκλησίας. Δημιουργήθηκαν τεράστια κτήματα μοναστηριών, παρά τις σποραδικές προσπάθειες από την κεντρική κυβέρνηση να χορηγηθεί οικονομική βοήθεια στους μικροκαλλιεργητές ή να θεσπιστούν νόμοι ενάντια στην πώληση του εδάφους στους δυνατούς.

